

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ
3 СОМДУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентинде Къырал финанс контролнуу вопрослары жаны бла ведомстволар аралы координация советини юсюнден Болумгъа эм аны Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2006 жылда 31-чи июльда чыгарылган 92-УП номерли Указы бла къабыл этилген къауумуна тюрлениуле кийириуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Президентинде Къырал финанс контролнуу вопрослары жаны бла ведомстволар аралы координация советини юсюнден Болумгъа эм аны Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2006 жылда 31-чи июльда чыгарылган 92-УП номерли Указы бла къабыл этилген къауумуна былай тюрлениуле кийирирге:

а) Болумну 16-чи пунктун былай жазарга: «16. Советин ишин къурау-техника эм информация-аналитика жаны бла жалчыулар, финанслау контрол этууну мадарапарны планн жарашарыуну эм бир бирлеги бла байламлада ишлеуну жалчыуларну ведомстволар аралы вопросларн координациялауу Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны къырал контрол управленясы бардырады.

б) Советини къауумуна бу адамланы къошарга:

Къаров А.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны таматасы (Советини председатели)

Зрумов Л.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Федеральнй казначействону управленясыны таматасы (Ырзасылыкъа кёре)

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти
2007 жылда 6-чу августда № 52-УП.

Ксанов М.И. – Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны таматасыны заместители – Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны къырал контрол управленясыны таматасы (Советини секретары)

Пшинева К.Г. – Къабарты-Малкъар Республикада Федеральнй антимонопольнй службаны управленясыны таматасы (Ырзасылыкъа кёре)

Тамоков А.Ч. – Россия Федерацияны Ара банкны Къабарты-Малкъар Республикада Миллет банкны председатели (Ырзасылыкъа кёре)

Ю.И. Толмачев, О.П. Шевченко, Ю.В. Шевченко кулукчыларыны аттары былай жазарга: «Къабарты-Малкъар Республикада ич ишлени министри (Ырзасылыкъа кёре); «Къабарты-Малкъар Республиканы Экономика эм жамаат къоркъуусулукну Советини секретары; «Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Администрациясыны экономика къоркъуусулукну вопрослары жаны бла управленясыны таматасы»;

Н.А. Клименко, Х.К. Шекхиновны кетирге.

2. Бу Указ къол салынган кюнден кючюне киреди.

А. КАНОКОВ.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти
2007 жылда 6-чу августда № 52-УП.

Комиссияны жыйынында

Къоркъуусулукну эм башка салып

Къабарты-Малкъарда арт жылда автотранспортну саны терек бою барды, арттыракъ да Нальчикде. Бам, шахарчыла эс бурган болула бир-бир ормалда прокала болла тейленген. Алай болуи водительден, жауу жорюгенден да саклыкны, жолда жорюнуу жорукларына саклануу ботюн кючлендирун юсюнден ишлеиди.

Аны бла байламла КъМР-ни Транспорт, сув эм жол милк министрствосунда республиканы Правительствосуну Председателин замтиетини Чеченча Ануар башчылык этген жолда жорюнуу къоркъуусулукну жалчытуу жаны бла комиссияны кезуилуу жыйынуу болганды. Анда айтылганына кёре, водитель жолда жорюнуу жорукларына бузуклыкла этгенерини тата сындан былылны биринчи жарымда 83 авария болганды. Ол аварияда 66

адам этгенден эм 382 адам а жарала болганды. Ала-ны кюден биринден арттыгын пассажирлени жорюткен автобусланы бла микроавтобусланы водителери этген-лерин жарал билдиргенди. Аварияла асламын транспортну мардадан терек сорууу бла байламды.

Комиссияны жыйыныунда «2008-2012 жылда жолда жорюнуу къоркъуусулукну «жолду» деген федеральнй целевал программаны жашау-да бардыруу жаны бла бирини ишлеуну игилendirиуну вопросу да озоюнгенди эм анга кёре тийишли оюу къабыл этилген.

Башда айтканыбызча, арт кезилде КъМР-де жыл сайын автотранспорт парк алты-сегиз мингге кёбейди. Сёз кючю, жалада республиканы ара шахарында окуна бююнюлгю 50 мингге жуукъ автотранспорт барды. Ол Нальчикка гиче шахарчыла улуу «жолду». Аны бир аз

жентилтер, шахарны ормаларында техника чырмауу жорюк, адамла ачымаз кючюн, тийишли мадара э-мий жарарык туюлоду.

Ол жаны бла бир къауум шарт предложенила берилгенди. Алардын санында пассажирлени жорюткен автотранспортну маршрутларына эм графикалени жаныганды каварга, экинчи номерли автовокзалны шахарны арасында башка жерге къорюрге, аланы ишлери автомашиналарын къалгыйга сойсеке алайгъа салынуу унамазгъа, анга деп энчи жерле белгилерге, темир жолдадан этген жерде къоркъуусулукну кючлерге, тут элгер жорюген эски автобусланы жангылары бла алышындырыгъа эм башкала бардыла.

Комиссия башха вопросла да каварганды эм алагъа кёре тийишли бегимле да этгенди.

ЖАШАРБЕКЛАНЫ М.

ТЮБЕШИУ

Геуорге кюн Къабарты-Малкъарны Президент Арсен Канокон Правительствоу юйюнде эркин тутушуудан Россиян чемпиону Биля Маховну къо-накъга алганды. Анга республиканы асламлы информация органдарыны келечилери да къатышгандыла.

Тюбешууну ача, Арсен Канокон Биля Маховну баша келген тёлөгю юлпо болукчыларын айтканды. Андан сора ол чемпионну тренери Ханкала Гаджимамедовча ыспаз этгенди. Батыстаны спорт чикларында бизни жашла босра болула ий болгандарын белгилегенди эм Къабарты-Малкъарда да ол жаны бла тийишли амалла этили башла-нырыклары билдиргенди. Хар элде кун-тёрт жоо квадрат метрик спорт залла ишлен-риктиле. Аны бла бирге жоо миллион сом ача къоран этип, Нальчикде спорт двор-ни жазгъа тургандар да айтканды Президент. Анда тутушуу бла корешенге ала-мат база болукчуду.

Келир заманда тутушууну федерацияна болушук-гъа хар ай сайын бюджет болмаган фонддан бир миллион сом ача бюлюнор-ге белгиленгенди да черт-генди Канокон. Аны айтканына кёре, спортну энчи бу тюрлюсине былай улуу эс бур-гунганыны сылтау - аны бла кёл жашла сабилденг-окуна корешип башлаган-

ларынды. Ол кеси да шолчу заманында алты жылы ичинде эркин тутушуу бла корешип турганын бил-диргенди.

Спорт залланы тренерле бла жалчыуу бла байламлы сорууга жууп бере, аланы спортну энчи бу тюрлюсине былай улуу эс бур-гунганыны сылтау - аны бла кёл жашла сабилденг-окуна корешип башлаган-

Тирлик жыйынуу

Къургаклыккъа да къарамай

Къызулукъ таулада окуна кыйнайды, топуракны баш къатысны жылы-лыгъа 45-60 градус, жеткен тоу жерде уа кюн узуну корешмеклик улуу чымаллыкны, къыруу салынуу да излейди. Ма алай болумда бардырган-дыла тирлик жыйынуу «Сукан-Суу» эл мюлк предпритияны сабанчылары.

Кюзюк будай бу мюлке 480 гектар-да ёсдорюлген эди да, аны орууну 5 ком-байн бла бардыргандыла. Алада иш-леген механизаторла улуу сукларны болган адамла эдиле да, кюн жаргы-ны техниканы толу хайларгандыла.

Устакдагы сабанчы бригаданын та-матасы Глашланы Кызыр бла ушакъ этгенбиизде, ол былай билдиргенди: «Тир-

Жаш тёлөгю алаамат юлгю

Арсен Канокон Биля Маховну алгышлайды.

ларынды. Ол кеси да шолчу заманында алты жылы ичинде эркин тутушуу бла корешип турганын бил-диргенди.

Спорт залланы тренерле бла жалчыуу бла байламлы сорууга жууп бере, аланы спортну энчи бу тюрлюсине былай улуу эс бур-гунганыны сылтау - аны бла кёл жашла сабилденг-окуна корешип башлаган-

адамланы сейрлерли болган тюрлюлерин айнтыуга ача бюджетден берилгенин билдиргенди ол. Президент ни айтканына кёре, «Спартак-Нальчик» футбол клуба дут-болчуланы, кёл къоранча этип, сатып алганыныкъа, ала бир ауукъ заманы иш-леп, башхалгъа кетедиле. Тутушуу жаны бла жашлары-бызын жаруу этдирип ёсдор-сег а, ала кеси республика-

бызда къаллыкдыла. Аны себепи анга улуу эс бур-лулукъ. Жаш адамланы орамдан, амангъа-чыладан сакларга андан башха амал болмаганын чертген-ди Канокон.

Кезуилу сорууну журнали-сте Маховча бергенди. Россиян эм Европанын баш кере чемпиону Курамагомед Курамагомедову хорлаган-дыда къалпал сезимле тург-

анлары юсюнден сорууга жууп бере, ол хорламга эрттеден да хазырлап тур-ганын, эм эришледе битеу кючюн-къарууну да салып тутушканын айтканды. Ол, тынч болмаса да, муратына жетгенди.

Чемпион Пекинде барды-рылык Олимпиадагъа къал хазырланганы юсюн-ден сорууга аны тренери жууп бергенди. Бююлюк-де Махов кюз артында эркин тутушуудан Бакуда барды-рылык дуняны чемпиона-дына хазырланады. Анда спортчу Россиян олимпиа-дада кертюкторге эркинлик алырга керекди. Аны кюнч а хорларга борлуду. Ызы бла Билял, анта да эки тур-нирге къатышып, бек кючю сезиз спортчуны санына ки-рирге керекди.

Москвада Россиян чемпи-онатында болдурган Бил-ялны бир миллион сом ача бла саулаганды. Жаш-ларчыла республиканы тышында болдурган жети-шилмерине эс бурганлай эм ала кюнч къайгыр-ганлай турганын да айтканды ол.

ОСМАНЛАНЫ АЙШАТ.

Суратны Руслан МАМИБЕВ алганды.

ФЕРМЕРЧИЛИК

Алчыланы сатырында

Хасан Алимовну фермер мюлкюню маллары тау жайлыкъа былай Эбрус районда биринчи болуп чыгарылгъа эдиле. Керт-ди, ала алай кёл туюл-до - 20 саклык ийнек бо-ладыла. Малла жайлыкда турганылары биринчи ай-нда Завокону жуу-баш-лаа заводна 20 тонна сют жибергенди.

Алай кёрюмдөлери бла республикадагы фермер мюлкени араларында экинчи жерге чыгаргъа Хасан ача саууга да ала-ганды. Жау-бишлак завод да ётдорюлген сют кюнч аханчы заманында берил-турды. Ол затта Хасанын да, аны негдеринде да мюлкю айнагъа барырга келлендирликлерине сёз жокъду.

Бизни корр.

Кыйын болуу

Огары Малкъаргъа буз жетгенди

Геуорге кюн игирде сагъат алтыда Огары Мал-къарда къаты жауун жаугъ-анды. Элни баш жанына буз урганды. Элни админист-рациясыны башчысы Бай-сыланы Харун бизге бил-диргенге кёре, тарыха бу экинчи кере болгын ишди.

Насыхла, ойлеге хата жетмегенди, алай бир-бир-лени бахчаларына ыркы сют киргенди, бир нелна-ларыны картоф бахчаларын да башханды. Адам, мал ачмагандыла. Алай бо-луму юсюнден РФ-ни МЧС-сини КъМР-де Баш управленясына билди-рилгенди. Андан адамла келип, халгъа къарарык-дыла. Элде да энчи комис-сияны башчысы Бай-сыланы Харун болуш-пунгъулагъа элден ача жау айлана эдик. Игирде уа жуну бизге да жетди. Алай, насысыбыз-га, андан бир тюрлю жар-ысуусу эм къорансыз ку-тупалганды, - дегенди Байсыланы Харун.

ТАПСАХАНЛАНЫ

Аминат.

Башлам

Инсанлык борчун бет жарыккы толтура

2 бет

Битеудуния суратлау искусствону байыкыландыр-гъан художник

7 бет

Асламлык къууандырганды

8 бет

Башлам

Консультацияланы хакъсыз берликдиле

10-чу августдан башлап, республиканы Президентини эм Правительствоу граж-данланы писмоларына къа-руу жаны бла приёмный-де, Ленин атлы проспектин 27-чи номерли юйюнде, пра-во вопросланы юсеринден (мюлк эм коммерция вопрос-ладан къалгъанларында) юридический консультацияны хакъсыз алырга бол-луладу. КъМР-ни Президенти башламчылыккъа бла алай жумуш ючюн хакъ тө-лерге кюлларындан келме-

геннени Къабарты-Малкъар-ны Адвокат палатасыны келе-чилери приёмга алындыла.

Аны таматасы Х.П. Жигу-нов бла этилген келишюлюк-ге кёре, ол ишчи бек сынуу-юристе бардырылгъанды. Приём байрым кюнлде 9 сагъатдан 13 сагъатка дер-и бардырылады. Жумушлары бла приёмгъа барлыкыла алгъадан жаздырыгъа кел-рекдиле. Хар затны юсюнден толу билрге сюйгенде 47-32-92 телефон бла селешсинле.

Гражданданы приёмгъа алынуу графиги:

10-чу августда - Марина Темиржановна Ахметова
11-чи августда - Ахер Мухамедович Баков
24-чу августда - Балпа Султанбековна Даутокова
31-чи августда - Залим Зауринович Дагафтов
7-чи сентябрде - Далхат Аскерович Додуев
14-чу сентябрде - Хабаб Алиевич Еважовов
21-чи сентябрде - Владимир Хизирович Жамбоков
28-чи сентябрде - Замир Мухамедович Занунов
5-чи октябрде - Олег Мусевич Келметов
12-чи октябрде - Неля Шафировна Мурчаева
19-чу октябрде - Елена Степановна Неделина
26-чи октябрде - Эмилия Николаевна Паштова
3-чу октябрде - Людмила Николаевна Переверзева
10-чу октябрде - Рената Августиновна Шахова
16-чи октябрде - Люся Азидиновна Шорова.

МЕЧИЛАНЫ АСАТ.
КъМР-ни Президентини бла Правительствоу пресс-службасы.

БРИФИНГ

Къабарты-Малкъар-ны Ич ишлерини министрствосунда бу кюнлде болган брифингте сёз Нальчик шахарда амаллыкны къор-ш жылыны озгъан жети айында не халда болганыны юсюнден барганды. Уручулук-ну жолун кесуину къаллы маддорлары этилгенлерине айырып эс бурлулганды.

Уручулукну кёбюсюнде сылтауу - ауузачыклыккъа

Брифингте Нальчик ша-хар округну ич ишлерини управленясыны криминал милициясыны начальниги Отарланы Тахир, Нальчик-де 3-ию ОВД-ны криминал милициясыны начальниги милицияны подполковник Заур Канлов, Нальчикде 2-ию ОВД-ны криминал милициясыны начальниги милицияны подполковник Гераланы Марат, Нальчикде 1-ию ОВД-ны криминал ми-

лициясыны начальниги кыгулукуну толтургъан ми-лицияны подполковник Бейпайланы Руслан къа-тышхандыла. Ала барысы да аманлыкчылыккъа кыйсы тюрлюсю да адам-ланы тынчлыклары ал-маз очюн, шахарны ичин-де жылы башында бир-де къаты кореш барганын ачыкчыларга шарт юлго-ле келтиргенди. Болсада уручулук, тонау, чабыу-лукъ этиу, башха жылла-да,

былай да белгилеп ай-тырга азиямагъанларын чертгенди. Ол а шахарда ич ишлени битер бюлюм-лени энчи составларын-дан къураулуу халда тире эм жаруу болууну, халкъ бла байламлыккъа ишлеуно излейди.

Бек алгъа сөз Отарла-ны Тахир алганды. Ол бы-лай айтканды:

Ахтары 2-чи бетдеди.

Тирлик орган кезиу.

Калимхан БАРАГУНОВ.

Битедуния суратлау искусствону байыкыландырган художник

АКЪКЫЗЛАНЫ ЯКУБХА 65 ЖЫЛ БОЛЛУКЪ ЭДИ

ЮЙЮР

Ишге жеткенде, хар затны да унуту эди

Биз Махачкылада художестолу училищедэ окуганында танышкан эдик. Тартноч курсада юйор кырайбыз, бешинде уа Ахмат туурды. Училищени бошоп, 1965 жылда Нальчикке келгенбизде, мында не фатарабыз, не мастеровкы жоку эди. 1970 жылда мастеровкы алабыз. Ол кезиде кызыбыз Мира туурды.

Мастеровкы берилгенин, иштерге онугуу болмаганын себептерин таныш кырганын эдим. 1967 жылда нарт эпоха керэ этиген суратларыбыз халкыра алымык тоюшуде. Ол бизге бек улуу жетишим эди.

Хар жайдан солугура мени ата коймоо бара эдик. Атам, Кис Меджидов, Дагыстанды халкы жазуучусу, аны кеп иштеринде да суратта эткенбиз.

Якубун мастеровкы ксарагыз болганын себептерин мастеровкы бергенден сора, ол

жарыгыраак эди да, анга келген эдик. Бир биринде чарма болмай эдик, кеп чыгармалары уа бирге эткенбиз. Якуб кесини, манда кесими суратларыбыз эте турганын, ол мени, мени аны иштерин кырай эдик. «Не затха бисоромейсе?» - десе, мени айтканга: «Кесим да анга бисоромейме», - дечу эди. Биз кеген да, сагыш да бир кийин эдик.

Якуб Куулийланы Кыясынын поэзиясына аталган литография сериаларын бек сойноп этген эди. Биринчиден, ала таныш, экинчиден, а жуук болу эде. Сериала да тамалланган ишле толугамагына боладыла эм суратчыны сезимлерин кепрогторге кеп амалла береди.

Якуб ишге жеткенде хар затны да унуту эди. Башлаган заттан бошарыкы танычтык тамалганда. Алай зама-

нында ашы кесим келтирмесе, сормуну эди. Жалынча порокон тамгалыла ба адамны келгендегин, ич дуниясын кепрогторген бек кыйынды. Якуб а кепрогте билгенди.

Чыгармачылык ишде топтап кылычча жетишиме болмайды. Аны аныгалап, ол тохтмай ишлей эди. Аны бла мени чыгармачылыгыбыз эки дуния угай, бир дунияды. Хар коном, сурат эте, алгын иштерин кырай, озады. Мен кетсем да, Якубун сураттарына мени кезлерим бла кыаракыла болгунуна ийнанам.

Кыайдан чыкканды Якуб-ла суратха фаму? Аны аптасы Кесам кюп уста болганды. Кийиз ургун, чарыкыла, кийим тастыган. Кепночлокук аны усталганыны хайырындан битеу койорлери сау кылганды.

Атасы Алий а! Оппайл сей-

ирлик адам болуучу эди. Суратча адыс пелен кепрог, агчандан велосипед ишлеп, елгончо анда айланганды. Зошкону битеу халпарын келден биле эди, элпедэ, самодетельный концертлере катышып, аланы окуп турганды. Алай сейирлик жылду, жууклуку бар эдиле Якубу ата койонде, мен, ала-ны эсгере, кеп жийлима.

Якубун атасы айтылык назмуучу ам хай Мечилины Кизим бла бир талай жыл жашаганды. Аны назмуларын келден биле эди. Куурунды да араб тилде эркин окуганды.

Якубха атасындан-анасындан чыгармачылык ишге сойкемлик кеген эди. Ол малькар халкыны тарыхын, поэзиясы, фольклорун суратлагы итине эди.

АКЪКЫЗЛАНЫ Сира, суратчы.

Аккызыланы Алийни жашы Якуб (1942-1994 жж.) КМР-ни сыйлы суратчысыды. Тебен Чегемде тууганды. Кепночлокук кыйынды сора, тутун элинде жети класс бошоп, Махачкылада художестолу училищеге киргенди. Ол кезиде кеси бла бирге окугун лезинли кыз Сира Меджидова бла юйор кырганды.

1965 жылда Якуб бла Сираны РСФСР-ни Художестолу Клубтары-Малкыларде белгилеме иштерге жибере-диле. Экси да бирге нарт эпоха, Куулийланы Кыясынын назмуларына литографияла эткендиге, кеп кытапга суратла жараштырганды.

Аккызыланы Якуб битеуда Совет Союзда аты айтылган графиктердин бири болгонды, Сенжеде Совет Союздан эм тыш кыралладан келген суратчылары юйретин турганды.

Якуб болган кермоочо:

1987 жылда «Суратчы бла заман», «Советле кырыла» деген битеулер кермоочу.

1990 жылда Нальчикке энци кермоочу;

1989, 1991 жылда «Юг России» зональный кермоочу;

1991 жылда Вашингтонда кермоочу;

1991 жылда Киевде энци кермоочу;

1991 жылда Москвада ЦДХ-да энци кермоочу;

1991 жылда Нальчикке кыраллаада энци кермоочу; аны малкы-арыпаны «Зирей» фестивалларына жораланган кермоочу;

1992 жылда печатный графиканы Сенжеде кермоочу,

Тенгими юсюндөн

Андан академикле окууна юйренгендиге

Чегем аууз малькар халкыга эм битеу дунияга назмуучу Кыясынын эм суратчы Якубун бергенди. Мен Россияны художестоллары Академикисыны Красноярск шахарда художестолу институтуна уста болуп ишлейме, Якубха багыч бирге эркингим барды: ол Кыя баргы-Малкыларга угай да, Россияга да сыйлаа. Якубун битеу дунияга эски суратчысыды. Жарысуга, бизни республикада профессионадан искусствонга сый, намыс бер билейди, сурат этерге сойленгени даражалары профессионадан дан эсе бийки. Алай, эртеке болса да, хар зат жерине тоюшди. Якубу аты бюгонден эсе башка торно эшилгенин не мен ахыры бла да ишкесиме.

Кылай танышкан адам мен артда бек жуук адым, бек татты тенгим болган суратчы би? Проспект бла бара туруп, Марксов эсгерткенин оинде сурат эте турган адамны керегиле, арасыз кылай барам. Ол Якубун Махачкылада художестолу училищеге кирген заманы эди. Ол кезиде башал бп чуккул болбоз. Окугун жылдарында да жайда, окугун бошоп, юй бийеси Сира, жашуны Ахмат бла Нальчикке кыйнагандан сора уа хар кюндон тоюше эдик.

Алгиз Якуб да, мени да юйорлерига бла фатарада туручу эдик, артда экибизге да бир жерде мастеровкы болгон эди. Якуб бла Сирага кызычы, бизде уа жашкык тууды. Миза бла Алим. Экси

да мастеровкыларда еггендиге. Биз ол заманда бай да, белгиле да тойлоп эдик, ала налып биргебиз эдик. Ишде, хар кюндон тоюш, селешин турганга, хар иштинде тапшафон бла отуз-кырк минут ушак этуучу эдик.

Якуб жашууну сойгон, анга багыч биче билген адам болгон эди. Таулаа бирге кеп баргыбыз. Гитараны аламыз уста согы эди. Якуб, бир юйорги кылапанда, Элбруска чыгарга уму эткенде, мени: «Кыю. Сагыз кылапчыларга жарамайды», - деп, 11-чи прикостан аныгы кюндон тоюшогон эдим.

Тар жорекки адам аныча суратта аталык тойлоп эди. Ала Якубун жерине таза сойкемлик кюндон тоюшогон келет. Келет, милдет эм битедуния культураны билгенин, суратчыны иш кепночлокук кылапчылардан жаратылганды. Якубун жерине таза сойкемлик кюндон тоюшогон келет. Келет, милдет эм битедуния культураны билгенин, суратчыны иш кепночлокук кылапчылардан жаратылганды. Якубун жерине таза сойкемлик кюндон тоюшогон келет. Келет, милдет эм битедуния культураны билгенин, суратчыны иш кепночлокук кылапчылардан жаратылганды.

Якубу да, мени да иштерге кеп жерлерге чакырганды. «Кылай кетейик тууган жерибизден, эс миллеттерибизден», - дей эдик. Алай ахыра-сым бла да ишкесимиз болса эди, бюгончолде Аккызыланы Якубун чыгармалары да анда жерлерин табарык эдиле.

Аккызыланы Якубун чыгармалары битеу дунияга жайылганды: музейде, иеи коллекцияда да бардыла. Чегемде музей кырапса уа, анга кышуулуп КМР-ни Правительствоосу Суратлау искусстволары музейине деп Якубун суратлары алса, ала республикада кылапчыларды.

Якубун литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Аккызыланы Якубу аты унутулмазча, хар ким кылуучу келгенин этерге келет. Мени аккызыла кере, ол битеу жамауатын борчу.

Якубу да, мени да иштерге кеп жерлерге чакырганды. «Кылай кетейик тууган жерибизден, эс миллеттерибизден», - дей эдик. Алай ахыра-сым бла да ишкесимиз болса эди, бюгончолде Аккызыланы Якубун чыгармалары да анда жерлерин табарык эдиле.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Аккызыланы Якубу аты унутулмазча, хар ким кылуучу келгенин этерге келет. Мени аккызыла кере, ол битеу жамауатын борчу.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

ЭСЕРИМУ

Кавказы, ол кегенча, бир суратчы да кералмаганды

Мени Якуб бла Кыясыну халкына Баханакуну жашы Хамзат таныштырганды. «Виктор, бу жашкык Махачкылада учуллиде окуй турды, сураттарына кырасан эди», - дейди да, кырайма, бисорейме. Ала импрессионизм халда эттиген кылапчы эдик.

Якуб художестолу училищени бошоп келгенден сора мында аны чыгармаларына кырас ургун жоку эди. Мен да, Тийкелик Академикисы бошоп келгенде, хар иштерин кырай эдик. Биринчи атламык бек кылайынды. Кипат графика бла кюргеш жыйларды. «Элбрус» атламык иштерин кылайынды алуучу эди. Ма ол заманда республиканы искусствонда

кесерин жерлерин алырга кюргеш жыйларды. Якуб бла Сира тамгалыла ойорелени. Аны хайырындан экси да графикада бек бийик теппелерге жеткенди. Артда графикада юйренгенлерин живописке кепрогторген эдик.

Якуб художестолу училищени бошоп келгенден сора мында аны чыгармаларына кырас ургун жоку эди. Мен да, Тийкелик Академикисы бошоп келгенде, хар иштерин кырай эдик. Биринчи атламык бек кылайынды. Кипат графика бла кюргеш жыйларды. «Элбрус» атламык иштерин кылайынды алуучу эди. Ма ол заманда республиканы искусствонда

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

аны суратларында аны дери ишлеген устаныны сыйлаулары кепрогторген эдик. Аны аптасы Кесам кюп уста болганды. Кийиз ургун, чарыкыла, кийим тастыган. Кепночлокук аны усталганыны хайырындан битеу койорлери сау кылганды.

Экинчили недей? Ол кегенча Чегемин. Кавказы бир адам да кермей эди, ол сойкемча, бир адам да сойкем эди. Художник битеу ич дуниясын, жоруну анып, ол кезгенди. Эпни эзи чык. Хар затны. Алай аз жашаганылыгы, ол бек кеп зат эткенди.

Сомирден, мана Иваново-на кылакыла келедиле да, 20-чы октябрь, 2000 жыл.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

Якубу литографиясы уа битеу дуния суклангыча алай литографияды. Кыясынын назмуларына кере эттиген литографияларын кесерин алабыз, этил неча поэти назмулары бла бирге басмаларга керекди. Алыкы аны битеу дунияда кылай айтыла да керегиз. Ол бек улуу фазмууду. Аны биз толугамагы керекибиз.

мани аламы да, юйорюмо да алып, Башилге барам. Анда уа - Якуб. Биз Куулийланы Кыясыны аты аталган тау теппелерге чыккан эдик. Иштерге уа-отда кыюй эт кууруула. Якуб гитарасы согы, мени жарыла, заманыбызны аууктулу этдоргон эдик. Башилден кытай-кызында, Якуб кыла толугамагы керекибиз. Аны бисороскала келтирген эди. Аны бисороскала - бутанын бюполтени, ташла, улуу кычыгы ала артда суратларына кире эдиле.

Якубун фамуусу бек улуу эди. Анга заман со багыч биргенине ишкесиме.

Виктор АБАЕВ, КМР-ни халкы суратчысы. 20-чы октябрь, 2000 жыл.

Журналистын сагышлары

АКЪКЫЗЛАНЫ Якубун суратлары: алда кюно жарыктыгы барды. Ол жарыктык кеккен келеди. Бийкиди. «Якубун битеу чыгармачылыгы да кюно тастыктыгы ушайды», - дегенди искусствовед Неонила Сундукова. Ол кертти. Жашууну, табигатын бош угай, тыпшуу тохотканга суратлады. Бирлеринде - ол жорегинден жийилди, бирлеринде уа - чекки кылауна эди. Эсимден, алыкы Якуб сау заманында, аны Суратлау искусстволары музейине энци кермоочу болгон эди. Анда мени биринчи кере сейирленген эдик, кюно кер угай, аны жарыктыгы алай уста суратчынына. Хауа, кюно тастыла эрген хауа, кюнон тойган, толган хауа жыйларды эди. Кылатарды эки сураттады. Ариулуучу кере билген - насылды. Якубун хар суратында да ариулуук барды. Кертини айтырга керек-

Хар чыгармасындан бийик музыкага төгюледи

Поэзиясына кере эттиген литографияда ишледе таулу халкы кыдары козгогочке келюнеди. Ушкиле ачыла, этиле, эшкелден желе уа, тез-тезелени ачылган халлары кюнон кылайынды толугамагы керекибиз. Аны чыгармачылык кылапчылардан алгыз Якуб: «Керемкиди да барыга», - деп арасыла болгон эди. Мен: «Керемки» дейме да, жорюп байлайбыз. Артда экибиз да кеп чыгармачылык кылапчылардан алгыз Якуб: «Керемкиди да барыга», - деп арасыла болгон эди. Мен: «Керемки» дейме да, жорюп байлайбыз.

Желле, желле... юйорсуз-сузук... Бек сойленгенибиз бизден биринчи кетедиге, эшкеле ачылапды, этилдеди, аныча адам иелери кюнон, желди иелери.

Таулу халкыны кыдары. Тау белте, таула ана. Таула, таула, таула... Якуб таулары бек сое эди. Ол айтканды: «Таулары ичинде кесингиле калсанг, жашууну ююндон терен сагыш этесе. Кесингиле жорюккер севесе. Адамны утуган жерине сойкемлик жашууну туруптурду».

СУРАТЛАРЫНЫ сопулары - тууган жерини солугууду. Якуб жерини ариулуучу кере билгенди, аны аузын эшкитпаганды. Кермоочу кеген ариулуучулары сейирсинди, бери келгенни кибосио суратчылардыла. Ала жорюккери тазалаган жийилмукыла эдиле. «Эсимден мени» деген мукан макам кеп чыгармаларында эселенди. Оган заман озмайды. Ол аламдады, биз жашаган аламда.

Еглене кетмейлиди, эсийбизде турадыла. Эсийбизден сора да, ала да кылада сое да жашайдыла, биз кермейбиз ансы. Дунияда жашырын зат жокуду. Хар оюмуру, хар атламыбыз - ачыкыла. Якубун суратларында, кертиси бла да, жашауда болгон адамданы кылатарында тиширү кекче учуп барды.

Аккызы улу бир чыгармада да адамы эм аны умтуларын, адамы эм аны эониде болганын, адамы эм аны тошо суратлады. Тошле, тошле, тошле... «Якубун чыгармачылыгында импрессионизм кыларын кырап болукпуду, дечу эди Виктор Абаев. - Алай ич дуниясы бай болганын, милдет культураны билгенин себептерин, ол кеси бир аны дуния кылапчыда. Тош - тошдо, алай таула тош».

Якубун жылдан-жылга сезими жолгондо-жото, фантазисы эркинден-эркин болгандыла. Жашуа, адамыла, кесибиз чыгармачылыгына бай кылапчылардан угай да, ешкитоп, ешкитоп кылапчыла. Якуб кырап эркин атылганды. Алай ол ариулуучула, табигый гыксы сейр эткенден, музыкасы, поэзияны эшите билиуден эркинлик тоюлду. Кеси сойлоп суратчы ариулуучула табынганды.

ЖУРТОЛУГАДА деген Якубга деген иштеринде Якубга да Сира адам

ланы, жаныуларын, чыпчыкыны келдиришпир жаша-тадыла. Эртте, Кыруанда, Бийлида айтылган заман-лапда. Бу сураттада адамданы кесерин дунияда бир талай заманга келгенлерин анылап келгенди. Адам келе, табигый, дуния уа кылапдыла. Аны ючюн таулаула жаныуларда, төрөкөдө Тейрини сыйфатын кегенди: «Юмроклу табигыйат, жашуа этерге оюла берген табигыйат андан эсе улуу, магынады болганын эсе эдиле.

Якубун чыгармачылыгы импрессионизмге жууктуу дегенликте, мени аккызыла кере, ала реалист дегер да болукпуду эди. Бизин сагыш-лабын унутпаларыбыз, тошлерибиз кермоочулукке - бардыла. «Мелекле бла жануарлар» деген живописи чыгармасында Якуб жаныуларды, мелекени да сураттады. Мелекле болгон суна эсе, ала бизин фантазияларыбызда жаша эсе - ала бардыла. «Амазонкала бла чачыла» деген суратта да кегенбиз бла керегеменибиз, билгенбиз бла билгенбиз - тегилде.

Бу сураттагы кырай, кесинге: «Да биз не зат билебиз?» - деп сора. Биз билген, сезген, кеген - билимин, дунияны биргиче кесерин чигиди. Якуб, иштин хайырындан, адамын, дунияны исле-

ринден кеп зат ачканды. Изилеу, тинтуню жолу, жашурын дунияга кириу кийиндыла, алай суратчы ол ючюн кеси сайлаганды.

Ол КЕСИНИ, халкын билмелеген дунияны да биллик тоюлду. Аккызыланы Якуб миллет культураны бек уста билгенди. Республиканы суратчылары аккызыла эди, алай болмаса эди, болонюкдө Якубун энцилиги болукк тоюл эди.

А.С. Пушкинни чыгармаларына графикасы ючюн Алай майдан бла саула-ланган, Россияны художестоллары Академикисыны Красноярск шахарда художестолу институтуну профессору, КМР-ни сыйлы суратчысы Герман Паштов, КМР-ни сыйлы суратчыны Якубун чыгармачылыгы битедуния суратлау искусствону байкыландырганды. «Кыясын угай, битеу дунияны назмуучусу болганыча, Якуб да битеу дунияны художиктиги угай, тау халкы аны бла ехтеме-нибиз, билгенбиз бла билгенбиз - тегилде.

БаисыЛАНЫ Марзипт.

Жорекке тошюу

Кесин

Асламлыкъ къууандыргъанды

Онглари кенгертиледиле

Суу кёксюдюм
нек болгъанды?

ХОДАЛАНЫ Марзият.

Бирикдириу мурат бла

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Айлыкъны төлемесенг, тутмакъгъады жолунг

Елена КРИВЯКОВА,
«Комсомольская правданы»
2007 жылда 1-чи августда чык-
гъан номеринден.

Усталыкъларын ёсдюредиле

и-Мурат, Александр Лебзяк,

Юг Кореяны туристлери - школ лагерьде кьонакьда

ЭЛЕККУДАНЫ Хасан

Бир ыйыкда

Газетни келир номери 11-чи
августда чыгарыкды.

360000, Нальчик шахар.
Ленин атлы проспект, 5